NAM THỨ MƯỜI BA — SỐ THỨ 2633 — MỖI SỐ: 0$02 — NGÀY CHỦ NHẬT 27 DECEMBRE 1925

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE — DÉPÔT LÉGAL — BIBLIOTHÈQUE NATIONALE — N° 0473

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI					
	Báo tây trích lục và báo ta đăng lại	Ngoài đàn địa	Quốc tế	Phụ trương	Phong-hóa, Phụ nữ tân-văn, Đông-pháp	Hanoi-quốc
Một năm.	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	12$00
Các làng và	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sau tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphiques : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m 065 de large.

4e page — Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel. . . . .
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$15 le c/m

Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Nền Nam-học ở chốn hương-thôn

Từ khi khoa-cử cũ bỏ hẳn, học-pháp đều canh-cải nhất tân, thì việc học ở chốn hương-thôn mình xem ra chênh mảng quá; không nói những chỗ hang cùng ngõ hẻm, chưa có trường học, chưa có thầy dạy thì chịu dốt đã đành, đến những chỗ trường học có, thầy dạy có, mà trẻ con trong làng cũng ít chịu đi học, các nhà có con em cũng ít chịu đi học; các ông tổng-sư ở về các miền nhà-quê thường chỉ vì cái tội không có học-trò mà đến nỗi bị khiển-trách, bị quở phạt; học-trò đi học, muốn đi thì đi, muốn nghỉ thì nghỉ, muốn học thì học, muốn chơi thì chơi, không có qui-luật nhà trường nào thắng-thúc được, không có chương-trình học khóa nào bó buộc được; cha mẹ học-trò coi việc học cũng coi như một việc trò đùa, không có ý thiết tha về cái sự học ấy chút nào cả, con chửa chăn được trâu cắt được cỏ đội được thùng thóc, thổi được nồi cơm, đo dẫn được công này việc khác thì thả cho đi khăng, đi đáo, hay đi học cũng vậy, cũng là cái thì-giờ vứt đi không kể mà thôi, chứ đã cắt nhắc được một công đôi việc rồi, thì trư ra những nhà có sức cho con đi những trường tỉnh, trường phủ đâu đâu, it ai thèm cho con theo học nữa. Ấy cái tình hình việc học ở chốn hương-thôn ta từ lúc lập ra nền Nam-học trong các trường tổng, trường làng, đại-loại như thế cả. Nếu cứ như thế mãi, thì dù trường học mở khắp chỗ, thầy giáo dạy khắp nơi, mà số người có học vẫn chẳng được là bao, việc giáo-dục của quốc-dân ta vẫn chưa biết đến đời nào cho phỏ-cập.

Mà có phải dân mình là một dân không biết trọng việc học đâu. Hơn một ngàn năm nay, vẫn theo một cái tập-quán sùng nho qui sĩ, người chữ nghĩa bao giờ cũng được kính-trọng với hương đảng, có phẩm-giá hơn người thường; đương lúc Hán-học còn thịnh hành, làng nào là làng chẳng có được năm bảy ông đồ thiết trướng, ai có con có cháu chẳng cố cho theo đòi nghiên bút ít ra cũng được đôi ba năm đèn sách, chẳng làm văn làm bài, đi thi đi cử nỗi thì cũng thông được cái văn-tự, đọc được cái gia-phả, tập được lễ giáo, hiểu được sự lý một đôi chút, không đến nỗi chữ nhất là một không biết, thành ra con người có tai như điếc, có mắt như đui; ấy là việc học ở chốn hương-thôn mình ngày xưa, triều-đình mình không hề bao giờ để ý tới, các nhà có con học phải tự lập lấy trường, tự nuôi lấy thầy, mà người ta cũng còn chịu bớt ăn nhịn mặc, bóp chắt cái của mồ-hôi nước mắt, cho con kiếm được năm mười chữ mười cam tâm. Một dân trong việc học như thế, tưởng giá sản có trường mà học, có thầy mà dạy thì giáo dục phổ cập có khó gì, dễ cũng chẳng cần phải thi tới cái lệnh giáo-dục cưỡng bách như ở các nước văn-minh tiến-tiến người ta, mà người trong nước cũng không còn có người không biết chữ vậy.

Vậy cớ gì mà nay sẵn có trường học, có thầy dạy, mà đối với sự học lại dửng-dưng? Tính thường người ta đối với cái gì có cần dùng đến mình thì mới cố cần cho được. Trước kia học chữ Hán, mà dân nhà-quê mình đây sự học làm trọng là vì đối với chữ Hán thấy có cần dùng; làm một người dân ở nước Nam vào khoảng hai ba mươi năm trước mà không biết được một tí chữ Hán nào, tờ-bồi không xem được, sổ sách không làm được, ứng-phó với công việc bằng ngày trong xã-hội không được thì làm thế nào, chưa kể lại còn chữ việc của nhà-nước cũng có biết chữ mới được làm, ngồi thứ ở trong làng cũng có biết chữ là ăn đứt; người ta thấy chữ Hán có cần dùng cho mình như thế mới có mong-mỏi về sự học, thiết-tha về sự học mà theo học mới đông. Nay các trường tổng trường làng đổi dạy bằng một thứ chữ mới là chữ quốc-ngữ, mà cái hi-vọng về sự học thứ chữ mới ấy, người ta chưa thấy được có cái gì, chức việc của nhà-nước chưa phải nhất-định có biết thứ chữ ấy mới được làm, ngồi thứ ở trong làng chưa phải nhất-định có biết thứ chữ ấy là ăn-đứt, mà đến cả giấy tờ việc quan, khế-khoán giao-dịch, người ta cũng chưa thấy nhất-định phải cần dùng tới thứ chữ mới ấy cũng như sự cần dùng của chữ Hán khi xưa. Một cái nền học mới, mà người ta chưa thấy chuộng thấy cần, thì đối với sự học người ta còn hờ-hững thờ-ơ là phải.

Ấy vì cớ thế mà các trường Nam-học cứ thấy vắng học-trò, tưởng dù có nhiều trường nhiều thầy đến đâu, việc giáo-dục của quốc-dân ta cũng chẳng mong gì phổ-cập; vì cớ thế mà những người thức-giả trong nước phải giải bày thống-thiết mà xin với chính-phủ cho có một kỳ thi về sự học quốc-văn, vì cớ thế mà chính-phủ đã thể theo dư-luận, sửa lại chương-trình sơ-học trong các trường, cho ba lớp dưới chuyên học quốc-văn mà đặt một kỳ thi bằng Sơ-học yếu-lược; thế là từ nay trở đi, cái nền Nam-học ở chốn hương-thôn mình cũng đã có học có thi, có một cái địa-vị hẳn hoi trong học cấp. Mong rằng chính-phủ sẽ công-nhận cho cái bằng ấy có được cái tư-cách làm làng, làm tổng, mà tự hậu những giấy tờ việc quan, khế-khoán giao dịch đều bắt nhất luật thông dụng bằng quốc-văn cho người ta biểu rõ cái sự cần dùng về chữ quốc-ngữ bây giờ cũng như chữ Hán ngày xưa, không học không làm gì được, thì chắc là dân nhà-quê ta biết cần biết chuộng, đua nhau theo học cả, mà việc giáo-dục không bao lâu sẽ phổ-cập được ngay.

T.

Việc Thế-giới

(ĐIỆN TÍN)

Ngày 24 Décembre 1925

Việc nước Pháp

Ngày mai, M. Doumer sẽ đệ-trình thứ-dân nghị-viện các bản dự-án tài-chính của chánh-phủ. Ông lại đệ-trình nghị-viện một bản dự-án xin quyết-nghị về sổ chi tiêu tạm thời tháng janvier.

Nghị-viện bãi các khoản chi-tiêu về các quan võ phụ-tác. M. Painlevé có nói trong bản dự-án tổ-chức lại binh-gia định gọi quân bị-bạn và trừ-tính tiền chi tiêu về việc ấy.

Các đại tướng Passaga và Nollet được thăng đệ nhất hạng Bắc đẩu bội-tinh.

Tại nguyên-lão nghị-viện, các ông nghị-viên về tả đảng dân-chủ cấp-tiến và xã-hội cấp-tiến có chân trong hội-đồng tài-chính chọn M. Clémentel để ứng cử chức chánh ban thay cho M. Doumer.

M. Gordon Canning tới Maroc ngày 16 tòm qua, có nói việc ông đi giảng-hòa không phải là Abd-El-Krim ấy ông đi.

Việc nước Anh

Số người thất-nghiệp ở nước Anh ngày 14 décembre công là một triệu 127 500 người, so với trước đã có giảm.

M. Baldwin đã tiếp quan đại sứ nước Tcd.

Việc nước Đức

Các đường tàu bay, cả tàu bay chở thơ cũng hoãn ngày hôm qua ở Berlin, các đại-biểu bưu công-ty hàng-không đã họp đại-hội-đồng để họp bàn công-ty làm một.

Việc nước Nga

M. Tchitcherine có nói với nhà báo *Rote Fahne* nước Đức rằng việc nước Đức từ chối không vào hội Vạn-quốc là nhất định chứ không phải là tạm-thời.

Các báo nước Nga đã đăng bản giao-ước trung-lập của M. Tchitcherine ký với Roumany ngày 17 décembre. Giao-ước định rằng mỗi khi một nước bị nạn chiến-tranh, thì nước kia phải trung-lập và hai nước không nước nào được kết liên với một nước khác để hại nước kia.

Cái vấn-đề cao-su ở Hoa-kỳ

M. Hoover khuyên các nhà kỹ-nghệ nên tìm tiện cao-su để cho Hoa-kỳ khỏi phải chịu cái quyền-lợi của nước Anh.

Việc ở Syrie

Quan tổng-ủy-viên ở Syrie lại tuyên bố rằng các tin của đền vô-tuyến-điện Nauen về việc Syrie là tin bịa đặt sai. Không đạo quân Pháp nào bị đánh úp cả. Ngài lại nói đồn Nauan muốn được tin đích xác, ngài sẵn lòng cho các tin, khỏi phải đến hỏi tin ở Bagdad. *(Indopacifi)*

BÀI DIỄN-VĂN CỦA QUAN TOÀN-QUYỀN VARENNE TẠI HỘI-ĐỒNG CHÍNH-PHỦ THƯỜNG NIÊN

(Tiếp theo)

Trước hết là việc tiểu-học, tuy đã gắng sức ban-bố sự học ở trong xứ, mà số con trẻ không được học hãy còn nhiều lắm. Vì thiếu thầy dạy, thiếu nhà trường, hay thiếu tiền chính vì lẽ gì mà việc học phải khiếm-khuyết như thế? Xét ra muốn cho con trẻ xứ này được chút học thức làm người thì công việc còn phải nhiều lắm.

Muốn sửa lại cái vấn-đề thiếu thầy học thì ý ta định lập thêm những trường sư-phạm nữa, hay là lấy mới bắt đầu thì lấy tăng cái số học-trò ở trong các trường Sư-phạm đã mở rồi. Muốn đi mau chóng thì ta sẵn lòng lập ra những lớp cao-đẳng phụ thuộc với các trường Pháp Việt thành-chương, để luyện tập lấy một hạng thầy học, tuy sự học thức có lẽ chưa đủ làm những nhà giáo dục hoàn bị, song cũng có thể dạy bọc sơ đẳng trong các làng chưa có trường học.

Việc thiếu nhà học cũng không nên khiến ta phải nỗi trì mà không thực-hành điều trên ấy. Ta hãy mở tạm vào trong các nhà nào cũng được, để lấy chỗ cho con trẻ và thầy học ngồi, sau này tùy-tiện sẽ dựng nên những nhà trường lịch sự.

Còn vấn-đề tài-chính thì cũng không phải là không giải quyết được. Ta chắc rằng các làng chưa có trường học có thể gom góp phần mà chịu lấy một phần lương thầy giáo và tiền tu bổ học đường. Vả lại nếu cần phải gắng sức về đàng tài-chính thì ta sẽ tăng lên các quan Thống-đốc Thống sứ trích vào các số dự toán riêng của các xứ mà chi dụng.

Ta không thể bỏ qua cái vấn đề rất quan-trọng là các phương-pháp dạy học ra làm sao. Vấn-đề sơ-học phải dạy bằng tiếng mẹ đẻ hay tiếng Pháp thì người ta bàn đã nhiều rồi. Những người chọn tiếng Pháp làm tiếng dạy phổ thông cũng là do một cái ý-kiến có thể cãi được, là các ông ấy nghĩ rằng muốn cho người trong xứ Đông-dương được nhiều người chóng hiểu được cái học-thuật của Pháp thì cách chắc chắn nhất là cách dạy bằng chữ Pháp. Nhưng mà xét ra thì sự dạy bằng một thứ tiếng mới lại rất là khó thực-hành được. Có lẽ con trẻ chỉ biết được giảm ba tiếng nói mà thôi, chứ học phổ-thông lại khó lắm nữa.

Ta thường cứ thực ra thì phải dạy phổ-thông bằng chữ quốc-ngữ, còn chữ Pháp thì dùng làm món dạy phụ mà thôi. Trong những lớp Sơ-học, chữ Pháp đâu phải học cả, còn về bậc phổ-thông thì phải dùng tiếng bản-quốc. Hễ trẻ con tiến lên đến bực nào thì chữ Pháp lại phải dạy nhiều thêm nữa, mãi cho đến khi lên đến bực trung-học, bực cao-đẳng, có thể dùng toàn một tiếng Pháp mà học được.

Thiết tưởng như vậy thì ai cũng phải đồng ý. Cứ như sự đã thí-nghiệm thì việc dạy phổ-thông mà dùng chữ Pháp thì rõ là một việc éo-le trong chẳng bao giờ thành hiệu được, và học-trò dạy theo phương-pháp ấy thì học thức rất là tầm thường.

Từ nay trở đi, cái tên chỉ bình như đã nhất định rồi. Nay vậy cũng nên lấy làm mừng là vì không gì thiệt hại cho việc học hơn là phương pháp hay phương-trình sử luôn luôn thay đổi.

Ta đã nói đến chương-trình thì cũng nên biết một điều hiển nhiên là việc sơ-học, cũng như các học học trên, phải tùy hoàn-cảnh, tùy thời nghĩ mà châm-chước mới được.

Vậy ta phải dạy con trẻ Annam những gì, có nên dạy y như là dạy con trẻ bên Pháp không? Quyết hẳn là không. Bỏ đành rằng dạy con trẻ thế nào cũng phải nói đến nước Pháp, phải dạy cho nó biết đối với lịch-sử hoàn cầu và đối với các cường quốc, thì cái địa-vị của một nước đã nhận cái chức trách khai hóa cho dân xứ này bước lên con đường văn-minh Âu-tây là thế nào.

Tôi nói thế chẳng phải nghĩa là dạy con trẻ bản xứ y như dạy con trẻ bên Pháp đâu. Trước hết chúng phải biết cái xứ này, phải thuộc lịch-sử, luân-lý xứ này cùng là những thể thức trong việc chỉnh-trị và kinh-tế ở xứ này là thế nào. Chúng phải hiểu biết cái hoàn-cảnh mà xứ Đông-dương tiến hóa như thế nào, ít ra cũng phải biết đại khái cái lịch-sử của Á-châu là đất mình, cùng là những việc xảy ra ở chung quanh mình ra làm sao. Việc đại quốc-học như thế không chắc người ta đã hiểu là phải. Nhưng xem ra ít lâu nay đã thấy khuynh hướng về đường ấy rồi. Hễn để có những sách giáo khoa riêng xuất bản để chuyên dạy những cái trí còn non-nớt ở các xứ Đông-dương rồi. Đó là bước thứ nhất về việc học Đông-dương mà ta phải thi hết lập vậy.

Nhưng mà cái mục-đích cốt-yếu của ta là phải mở thêm rõ nhiều trường học, phàm bao nhiêu con trẻ đến tuổi đi học, là phải dẫn dắt cho học hết. Trong buổi bây giờ không có nghĩa-vụ nào khẩn-thiết hơn là cái nghĩa-vụ ấy nữa.

(Còn nữa)

Một cuộc tranh-biện về nước mắm

Trong báo *Eclaireur* ngày 19 Décembre 1925, có một bài xã-thuyết đầu đề là « Sắp có một việc độc-quyền », nói về Công-ty Đánh-cá và làm Nước-mắm mới sáng lập ra tại Bắc-kỳ.

Trong bài xã-thuyết ấy, ông *Henry Forzannes* nói đại khái như sau này:

Trước-giả cũng vẫn tưởng việc này là do có một phái đại-tư-bản, vì quá thương dân Annam xưa nay bị những kẻ điêu-chác lấy tiền thật bán của giả, mà cực phải, ăn nước-mắm pha nước-lã với nước-mắm thối mãi, mà nay các ông ấy nghĩ được ra một cách chữa cho thứ nước-mắm ngon lành hợp vệ-sinh, để mà bán rẻ cho dân-gian dùng. Nhưng mà xét ra thì cái tư-tưởng đó thật là lầm-lẫn, kỳ thực thì là một mưu thâm-độc của bọn phú-gia để mà thu lấy vào tay một mình mình cái quyền lời to, dành cả và làm nước-mắm, là một thực-phẩm tối thiết yếu của dân Annam, để bán lấy một mình mà thôi.

Trước giả lại có viện những lời yêu-cầu của mấy người bản-quốc và các lẽ của mấy người bản-quốc đó bày biện ra mà phản đối những lời đề-xướng của Công-ty Nước-mắm.

Lý thứ nhất nói rằng: cái lợi nước-mắm đông chai dành dầu không thể pha được, vì dầu mà có thật, thì cũng chỉ lợi cho những dân các tỉnh ở xa bờ biển mà thôi, chứ không có ích gì cho những tỉnh miền dưới nay cả. Vả nếu chỉ vì một lẽ ấy mà chính-phủ cho một công-ty được độc-quyền bán nước-mắm thì thà rằng đặt xin chịu thuế nước-mắm với Nhà-nước để cho dân được tùy tiện làm lấy nước-mắm mà ăn. Cũng như là việc nấu rượu, vì nếu dân được tùy tiện nấu lấy rượu mà dùng, thì phải đóng bao nhiêu thuế riêng về khoản ấy cũng xin cam chịu. Bởi vì dân làm nước-mắm lấy mà ăn, thì lẽ-lối cách thức làm thế nào, dân vẫn được cứ thế mà làm để ăn cho vừa ý, chứ nếu để cho một công-ty làm, thì rồi cũng như việc cất rượu, chắc rồi họ lại theo phép hóa-học mà làm cho lấy kiệt-thiệt tân lợi, không được đủ mùi ngon vị tốt như là những nước-mắm của dân các miền bờ biển ngâm ướp làm ra. Nước-mắm của dân làm để hàng tháng mới ngấu, khi ngấu rồi nước-mắm còn phải trữ trong chum vại hàng sáu tháng nữa, ăn nó mới có hương có vị. Nay để làm theo phép hóa-học, chỉ ba ngày là xong một mẻ nước-mắm, thì ăn làm sao cho ngon được?

Trong bài xã-thuyết ấy, có một đoạn nói về nước mắm có bọ. Nguyên trong các giấy chiếu hàng của công-ty đánh-cá và nước-mắm, chúng có nói rằng những thứ nước-mắm của người Annam ta làm, có thứ làm đổi không được sạch-sẽ, sau thành ra có bọ. Ông *Forzannes* bèn thay lời người Annam mà nói rằng, nước-mắm có bọ của người Annam, cũng như là bánh sữa *(fromages)* có bọ của người Tây, có kẻ lấy cái có-bọ ấy làm ngon làm quí!

Trước-giả lại còn vì người Annam mà lo một điều nữa. Rượu của công-ty Chợ-lớn thì nấu được lại thật nguyên, mà gửi đi các tỉnh xa, rồi các tiểu-tự pha thêm nước lã vào sau đủ số phân mà bán cho dân, thế thì nước-mắm cũng nên lo sau này công-ty cũng chế một cách như thế cho gián-tiện.

Các dân bờ biển làm nước mắm bây giờ thì con kén chọn mấy thứ cá ngon để làm nước mắm mà thôi. Sau này nên lo rằng sự kén chọn cá nói ấy về ông cơ nữa. Chúng những như thế, chắc rồi công-ty lại khoang trương nên một việc gì khác như là cá đồng hộp, để dùng xương-xẩu cùng đầu thừa đuôi thọ để làm nước mắm mà thôi. Như thế thì nước mắm không có thể nào ngon được. Chi để cho những kẻ hạ-lưu dùng. Còn những người sành ăn muốn dùng những thứ tốt, tất nhiên là phải làm nước mắm lấy mà dùng.

Từ trên đến đây, cứ theo trước-giả là lời của một bọn người bản-quốc đến thăm ông *Henry Forzannes* mà nói như thế. Ông bèn đáp lại rằng quan Toàn-quyền mới *Varenne* đại-nhân, là một bậc khoan dung đại-độ, bao giờ cũng để nghĩa cùng lợi trên tư lợi, và ngại yêu miền ngoài Nam-Việt, ngài còn dương tri tình hiểu hoàn nhiều việc hay, việc ích lợi cho dân nước Nam, đâu ngài lại có để tai nghe những người đến tàn-tỉnh với ngài mà xin cái đặc-quyền tế hại đó mà sợ.

Trước giả kết một câu nữa rằng:

Đã đành rằng ai có vàng nghìn bạc triệu cũng không đổi nổi được quan Toàn-quyền *Varenne*. Bọn người bản-quốc đến kêu với nhà làm báo đó, chắc là lo xa sợ hão những nếu quả họ có tình lo ngại rằng việc bán nước mắm sắp thành ra một độc-quyền, mà họ lo ngại như thế vì những lẽ đã kể trên kia, thì cần phải nói phá phủ ra việc ấy thật tình làm sao, cho họ dựng lo sợ nữa. »

Đó là lược dịch bài xã-thuyết của báo *Eclaireur*, ông *A. R. Fontaine* là người xướng xuất ra cái việc lập đại công-ty để đánh cá và làm bán nước mắm, nhân vừa ở quý-quốc sang, thấy bài báo như thế, ông bèn đáp lại cho báo *Eclaireur* bức thư sau này, ông có đưa cho bản-quán để dịch ra quốc-văn, dặng cho người Annam ai nấy được yên lòng, hết lo ngại về việc nước mắm nữa.

Thư đáp rằng:

« *Hà nội, ngày 21 décembre 1925*

Thư đệ *Eclaireur* qui-báo chủ nhiệm *Hanoi*

Tôi vừa về đến Hanoi thì được đọc bài xã-thuyết của qui-báo, đầu đề là: « Sắp có một việc độc quyền », trước-giả ký tên là *Henry Forzannes*, kết rằng: Việc này chúng tôi yêu-cầu ai nói cho dứt-khoát để khỏi lo.

Vậy tôi xin nói phá-phủ cho ai nấy yên lòng.

Khi tôi đề-xướng nên việc lập *Công-ty Đánh cá và làm Nước-mắm ở Bắc-kỳ*, thật tôi không ngờ rằng vì việc ấy mà sau gây ra một vấn-đề độc-quyền. Cái

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chú Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

vì việc ấy thật là vô lý. Tôi có thể quyết được với ông *Henry Forzannes* rằng ông nên cứ kháng kháng ở cái ý kiến rất phải ông đã đạt ra trong mấy câu mào đầu bài xã-thuyết.

Tôi không có lo chạy với Chính-phủ mà tôi cũng không có định bụng lo chạy để được đặc-quyền làm và bán nước-mắm. Mục-đích của tôi duy chỉ có việc làm thế nào cho nghề đánh cá của người Annam được phát-đạt lên, và cố khiến cho nghề làm nước-mắm chế ra được rất nhiều thứ nước-mắm ngon lành, để cho dân bản-xứ không phải ăn những thứ nước gì không biết, không ai mà phân-chất được, không ai mà định được cái giá-trị nó thế nào trong sự ăn-uống của người Annam, thường thì không thể để được lâu, sau thành ra một thứ dỗ thối hẳn, không thể ăn được, lại có độc phạt cho người ta, là những thứ mà những người Annam nghèo khổ bây giờ thường còn phải mua về mà ăn vậy.

Ông *Forzannes* chẳng hay đã từng đọc đến những hai khảo-nghiệm kĩ-sư rất hay của ông bác-sĩ *Hose*, khi ông ấy làm chủ-sự sở thí-nghiệm về sinh-chất hóa-học, thuộc về Pasteur học-đường tại Saigon không? Nếu ông chưa đọc qua, thì tôi xin khuyên ông hãy đọc qua những bài kĩ-sư ấy cho nó rõ cái thực-trạng của vấn-đề tôi quan-trọng này. Khi ông đã đọc qua rồi thì ông sẽ biết rằng người Annam làm nước mắm, mua cá về để ngâm với muối. Khi ngâm rồi thì lấy nước mà đội qua ba lần. Lần thứ nhất, thì nước thiệp qua cá ngấu, thành ra một hạng nước-mắm thật ngon. Lần thứ hai thì thành một hạng nước mắm vừa vừa, tiêm tiệm ăn được. Đến lần thứ ba, thì thành ra một thứ nước-mắm thật là xấu, dùng làm thực-phẩm không có bổ-ích gì cho người cả. Nhưng, kể phần ăn đến cái thứ nước-mắm hạng ba đó, chính là những người làm ăn khó nhọc, lý-tưởng phải được đủ bổ mà ăn cho đủ sức, nghe đâu là phải nhai một vào bụng một thứ nước thối mặn mà thôi, thật là một sự gian dối lừa đảo nhà nghèo.

Nước-mắm thường làm ngay ở các cửa biển danh cá, khi các tàu mành đã chở đi bán lại cho các nhà buôn, rồi các nhà buôn lại bán lại cho các hàng bán rong khắc, nước-mắm từ vùng chuyên-hải các tỉnh đường trong, mà ra cho đến các tỉnh đường ngoài, đến mấm cũng nhà người ăn, thì con sứ là người đam đoạn rằng không có pha trộn ?

Cứ theo mấy bài khảo-nghiệm của ông bác-sĩ *Hose* thì mỗi năm, hiện bây giờ số nước-mắm các nơi làm ra để bán cho dân ăn như sau này :

Nam-kỳ	1.500.000 litres
Miền Nam Trung-kỳ .	24.000.000 »
Miền Bắc Trung-kỳ .	5.000.000 »
Hợp cộng :	30.500.000 litres

Vậy mà trà xét cái số nước-mắm người ta ăn ở trong ba kì, trong một năm, cứ mỗi người kỳ số chiết-trung, mỗi tháng nửa *litre*, mỗi năm sáu *litres*, cả hạt Đông-pháp, cho ước-lượng dân số được 16 triệu người, thì đông-niên phải có 100.000.000 *litres* mới đủ dùng cho khắp mọi người.

Hai số xa nhau lắm thế thì chẳng bảy lấy nước mắm ở đâu ra cho ai nấy cùng được ăn ?

Tính ra, muốn cho khắp cả hạt dân nước Nam ai cũng được ăn nước-mắm ngon lành, thì chẳng những các dân làm nước mắm này cứ phải bỏ bớt ra một nước thứ ba, mà vì dầu có tính cả ba nước nữa, cũng còn phải làm dư ra quá một gấp đôi số nước mắm hiện đương làm, mới có được đủ nước mắm cho người ta dùng, nghĩa là mỗi năm còn phải đánh được thêm 50.000.000 cân cá tươi nữa, để mà làm thêm ra lấy 70.000.000 *litres* nước-mắm nữa.

Tôi đây sở đi nghĩ ra việc hợp cổ sáng lập ra *Công-ty Đánh cá và Nước-mắm Bắc-kỳ*, là vì tôi muốn đạt được cái mục-đích tối quan-trọng đó.

Chẳng những là tôi không có dỗ việc triệt nghề đánh cá và làm nước-mắm của người Annam, mà tôi lại còn lo toan cho có nhiều người chuyên hai nghề ấy để nước-mắm được tốt hơn, và nhiều hơn ra, giá rẻ đi thì dân không phải ăn đồ giả nữa.

Tôi không có định đem tàu máy sang mà đánh cá, chỉ ý tôi chỉ muốn dùng thuyền, sắm chài lưới cho nhiều, để giúp cho những dân nghèo vùng bờ biển được có khi-cụ mà đi kiếm ăn. Chắc hẳn những dân ấy thì ai cũng nói rằng cái việc của tôi lo toan đây là một việc làm cho dân no, chứ không phải là một việc cướp nghề của nhà nghèo đâu.

Đến như nước-mắm của công-ty tôi làm ra, ngon hay là không ngon, thì để rồi tùy khách ăn phán xử. Duy có người ăn *nước-mắm* là được quyền quyết-đoán. Nếu nước-mắm của chúng tôi làm ra bán, mà không vừa ý, thì không ai có quyền-phép gì cưỡng-bách dân phải ăn được.

Giá sử công-ty tôi làm được ra bao nhiêu nước-mắm cứ để vậy nặc danh mà bán cho những nhà buôn lại bán lẻ, cũng là bán hết như hôm, nhưng mà chúng tôi không muốn để cho họ được tự tiện mà pha ma trộn ma dầu nước vào, cho nên công-ty mới đóng thành chai, có dấu hiệu cẩn thận, để cho công chúng được tiện mua về mà nếm, mà phân xử.

Tôi tưởng mấy lời phân biện ấy đủ khiến cho người Annam từ nay không ai còn phải lo sợ cái chuyện dọc-quyền nữa.

Kính bái.

Ký tên : A. R. Fontaine

Về phần bán-quán, thì ban-quan nghĩ đâu dùng về phương-diện nào cũng cho công *Fontaine* là phải được, duy chỉ có cái phương-diện những nhà bán nước mắm gửi là nên phân-đôi các công việc của công-ty đánh cá và nước-mắm mà thôi. Sau này bản-quán xin bình tĩnh mà nghị-luận về các phương-diện việc nước-mắm.

Việc Trung-hoa

Trung-tác-Lâm lấy binh lực không đủ, chiếm mỏ người Nga sung binh, và lại chiến tập những người tình nghĩa bất sứng, không cứ người Trung-hoa hay là người các nước, đều đổ vào chân pháo-thủ, phát cấp lương-thực, rồi sẽ ra nơi chiến địa.

Trương-tác-Lâm nhiệm chức tổng tư-lịnh. Dương-vũ-đình nhiệm chức tham mưu. Quân chia làm ba đạo : Trương-học-Lương coi trung lộ, Trương-tác-Tường coi hữu dực, Ngô-tuân-Thăng coi tả dực.

Trương-tác-Lâm gửi thư sang tòa Lãnh-sự Nhật-bản, nói rằng việc kiểu thương Nhật bị quân sĩ cướp lột ở Cẩm-c âu, tuy chưa tra xét rõ là quân Trương hay là quân Quách, nhưng cho cổ phải là quân Quách, thì Trương cũng nhận bồi thường.

Phùng-ngọc Tướng bắt các nhà tư bản tư trợ quân lương 200 000 đồng, ở Bắc-kinh nhất dân đều khí-p-sợ ; việc hội-nghị quan thế và việc tổ chức nội-các, không ai hàn nói đến cả.

Ở Thiên-tân có tin đồn rằng Phùng-ngọc-Tường theo lời Lý-lệt Quân, đem các quân đội ở Trương-gia-khẩu và Nhiệt hà về đóng ở phía nam kinh-đô, Phùng quyết ý lấy cho được Thiên-tân, tổn hại mấy cũng không kể.

Ngô bội-Phu khai quốc hội, các nghị-viên đến dự hội, đều được cấp mỗi người một tháng 200 đồng. Nếu đặt việc mới các nghị-viên, sẽ được ăn thuyết. lời lẽ rất là kịch-liệt, thế đuổi được Đoàn-kỳ-Thụy mới nghe.

(*Dịch báo Tou*)

Tin Bắc-kinh. — Ngày 22 décembre quân quốc dân ở Nguyên-Tôn tiếp được viện-binh, nên lại khai thế-công. Hồi 3 giờ sáng, quân của Lý-cảnh-Lâm đội nhiên bị đánh, nên đã phải lui. Phùng-ngọc-Tường đánh vỡ đường trận, và chẳng là vào được Thiên-tân. Lý-cảnh-Lâm vẫn lui về Sơn đông. Quân Phùng đắc thắng, mà lại có đảng quá kim nước Nga trợ-lực cho, nhắc là trong việc chánh-trị sẽ có biến-loạn.

Tin Đông-kinh. — Quân quốc dân bắn súng vào chiếc phóng-ngư-lôi hạm của Tsuta Nhật trong khi tàu ấy đi trên sông Peiho đến Taku. Trên tàu có quan phó Hành-sự Nhật. Mấy hôm trước quân ấy cũng có bắt mấy chiếc tàu nữa.

Ngoại-giao-đoàn Bắc-kinh phản kháng kịch liệt về việc quân Quốc-dân chiếm lấy các đường giây thép, và đòn Taku để giữ các tàu ngoại quốc, trái với bản giao-ước, ký sau độ quyền phỉ. Lính-sự-đoàn ở Thiên-tân cũng phản-kháng như thế.

(*Indopacifi*)

Tin sau cùng.

Gió bão dữ dội ở Nhật

Ở miền đông bắc nước Nhật, gió bão dữ dội, tổn hại rất nhiều. Trong tỉnh Fukushima 20 tàu đánh cá bị đắm, 181 người chết đuối. Ở Aomori 20 người bị hại, và nhiều nhà đổ. Ở bán đảo Miura gần Yokohama 130 người chết đuối. Ở đảo Hokkaido sóng dữ như thế đã cất nước, nhiều nhà đổ, và 16 người chết đuối.

Công tâm của một viên đội Pháp

Một viên đội về hiện đại thuộc địa thứ 11 ở Saigon có bảo cho quan chánh ngân khố ở Nam-kỳ biết rằng trong khi viên ấy theo việc quan ở thuộc-địa này, thì mỗi tháng viên ấy xin nộp 50 quan, để góp phần giúp việc cứu với già liên Iraoc.

Bệnh tình quan cai trị Caillard bị nặng ô-tô

M. Caillard tới nhà thương Angier, chiều hôm thứ tư. Chỗ sai xương ở vai bên phải, hiện đã được như thường, chứ không gẫy đâu cả. Ở thân-thể có nhiều chỗ sưng lớn, không xương nào bị gẫy, ở trong cũng không chỗ nào đau nặng. Ở đầu, có mấy vết thương, và mấy chỗ sưng ở đa đầu, và phần đằng sau đầu ; chỗ dưới sọ bị vỡ. Sáng hôm nay trích ở miền xương sống, thì bệnh tình đã khá. Tuy thuốc chưa đám quyết ra sao. Bà Caillard và con trai không việc gì cả.

(*Indopacifi*)

Các dân-đảng Nam-kỳ với quan Toàn-quyền Varenne

(*Tiếp theo*)

IV. — *Cao đẳng học*

Theo cuộc giáo dục trong xứ Đông-Pháp thì trường cao hơn hết là mấy trường Cao-đẳng học ngoài Hanoi. Đặt tiếng « Cao-đẳng » mà kêu nghe cho rộm vậy thôi, chớ mấy trường ấy không đáng cho cái tên đó, bởi vì mấy trường đó đều là trường chuyên môn để ung đức cho có người giúp việc nhà nước mà thôi.

Hiện bây giờ đây thì mấy trường lớn ngoài Hanoi cũng nên để ý như vậy đặng nung-đúc quan lại mà dùng đỡ Sang phải chế sửa Trung-đẳng-học lại và mở rộng thêm đặng học trò có đủ tài trí mà vào trường Đại-học cho được. Trường Đại-học đã sẵn có bên Pháp-quốc rồi. Vậy chúng tôi xin mỗi năm mở một hội thi mà chọn mấy vị Tú-tài thật giỏi rồi giúp học bổng cho họ qua Pháp-quốc vào mấy trường Đại-học mà học thêm nữa. Tài nguyên trong xứ Đông Pháp cần phải khai quảng cho mau, mà muốn làm việc lớn, lại cần phải có người học chuyên môn cho nhiều. Dân Annam đương cần dùng người có tài-trí hoàn-toàn, mà muốn cho có tài hoàn-toàn, thì tất nhiên phải qua bên Pháp-quốc mà học mới được.

V. — *Trường tư*

Trong mấy đoạn trước chúng tôi đã chỉ rất dài về chỗ khuyết-điểm trong sự giáo dục học thanh-niên Annam. Bởi tại nhà-nước lập trường không đủ, không có chỗ cho trẻ nhỏ học, nên trong xứ mới có trường tư nhiều. Trường tư tuy bị nhà-nước bó buộc lắm, song mỗi ngày càng lập thêm, càng mở rộng ra hoài.

Nếu thiệt nhà-nước chỉ lấm mở rộng nền giáo-dục trong xứ Đông-pháp thì chúng tôi nài xin nhà nước phải lấy lòng quảng-đại mà chậm chế và giúp đỡ mấy trường tư đặng họ lập thêm nữa, ngõ hầu giúp với nhà-nước mà quảng khai dân trí.

* * *

Bớt số năm cho lính tập

Có một điều Annam đương trông mong nhà-nước chế sửa, là giảm bớt năm đi lính tập. Hiện bây giờ đây lính tập phải ở tại ngũ tới 4 năm. Dân Annam là dân làm ruộng nên không ưa người binh lính. Thuở nay nếu trong nước có giặc thì cực chẳng đã phải chịu đi lính đặng giữ gìn cương giới xứ mình mà thôi. Ngoại trừ lúc ấy rồi thì dân coi nghề binh lính là cực khổ lắm, bởi vậy có nhiều người muốn khỏi đi lính nên làm gian dối đủ cách : mạo khai, sinh, lo bạc tiền cho buông-chếc cũng lo cho quan trường, làm cho mang tật, già đau, trốn lính. Bề vậy mà có một việc ai thấy cũng hất binh, là người giàu có hoặc lanh lợi thường hay lập thế mà tránh cho khỏi đi lính, để con nhà nghèo đi mà thôi. Trong số lính tập phần nhiều là dân làm ruộng, có người lúc nhập ngũ đã có tới hai ba con rồi. Bắt họ bỏ ấy đi lính, họ phải bỏ nhà cửa, xa vợ con, đến 4 năm, tự nhiên họ sợ hãi nhứt là bắt họ phải đi đến thú ở xứ khác, như Maroc hoặc Syrie thì họ càng sợ hơn nữa. Họ sợ là sợ đến khi trở về vợ con xiêu lạc, can-trường rã rời. Mà họ ấy chẳng làm lính rồi từ nhiên họ hết muốn làm ruộng nữa, thì thiệt hại cho rồng vụ về càng. Xứ này là xứ ruộng rẫy, điền địa còn hoang-vu nhiều, vậy nên xét việc này lại cho kỹ-lưỡng.

Lấy lẽ sống binh mà nói, dân Annam là dân thuộc-địa, không có nhơn quyền đủ như dân Pháp-quốc, thế thì phải chăng nhiều điều họ khỏi đi lính mới phải. Mà nước có cần dùng thì bắt quá bước họ đi chung một năm hoặc 18 tháng, như dân Pháp quốc vậy mà thôi. Bên xứ Algérie ông Violette cũng đã tỉnh làm như vậy rồi.

Lại cũng nước xin nhà nước định số tiền thuế ngạch nhiêu, mà muốn lính tình nguyện, chừng nào số lính tình-nguyện không đủ, rồi sẽ dạy bắt thăm mà tuyển thêm cho đủ số.

* * *

Báo quán ngôn luận tự-do

Dân Annam hết thảy đều nóng nảy khẩn cầu cho nhật báo quốc ám được xuất bản tự-do. Nhật báo là một cái cơ quan để giáo hóa công chúng hay lắm. Bề có nhật báo thì dân mới mau mở bộ được. Đã vậy mà nhờ có nhật báo thì công chúng mới có thể mà bày tỏ ý kiến của mình được rõ ràng. còn Chánh phủ cũng nhờ có nhật báo mới có thể thấu hiểu dân tình hằng ngày, hoặc không có lính của Tổ-giỏ tòa báo, hoặc không có lính của quan địa phương dạy phải viết bài xưng tụng tài đức của quan chủ tỉ là người làm giàu làm sang cho mình được, hoặc xưng tụng tài đức của bọn đồng tâm với quan chủ tỉ ấy, thì tức nhiên phải nghị luận về luận-lý mà thôi chớ gì tỏ ý kiến hoặc tư-tưởng gì khác được.

Nếu đem lệ luật bên Pháp-quốc mà ban hành trong xứ này thì dân Annam thấy đều phỉ nguyện. Luật năm 1881 và mấy lệ luật tiếp theo sau về bộ ngôn, có định hình phạt cho người phạm tội. Có luật như vậy thì nhà nước còn lo gì người ta tự-tiện phép mà cứ nói sự dân làm thái quá, nên không chịu nới tay cho dân nhờ.

Cho nhựt-báo ngôn luận tự do, mà rồi nhà nước cũng đặng mua thứ nhất báo Tây Nam nào hết nữa mới được. Nhà nước lỗ mua gióm cho tờ báo nào trong xứ, ấy là muốn làm cho tờ báo đó bết tự do, vì thọ ơn của quan trên, tự nhiên phải bợ đỡ, mà lại còn làm cho mấy tờ báo khác bị hẹp hòi bề cạnh tranh hỏi.

Hễn bây giờ đây nhà nước mua gióm cho mấy tòa báo trong Nam-kỳ mà bợ đỡ nhà-nước mỗi năm tốn hao tới số 120 000 $00. Sự tổn hao ấy thiệt là trái phép lắm.

Trong lúc lập phòng thâu xuất năm 1926 quan, quyền Toàn quyền Monguillot có gởi câu tri mà dạy phải bỏ đặng mua nhật báo nữa. Tuy lời dạy như vậy mà không ai thi-hành, bởi vì trong Nam-kỳ nhà-nước cũng cứ xuất tiền phụ giúp cho mấy tờ báo bợ đỡ nhà nước, còn tờ báo nào tự do, không chịu trái trong tâm, không đành mất lòng sĩ thì nhà nước theo hiếp đáp bỏ buộc hoài.

(*Còn nữa*)

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 21 độ
15 giờ 24 độ

Giá thóc gạo :

Gạo hạng nhất, mật tỉ		10	50
nhì,	–	9	40
ba,	–	8	90
Thóc hạng nhất,	–	5	80
Bắp ngô	–	5	40

Giá hạc. Kể từ ngày 26 Décembre 1925, giá hạc ở kho Nhà-nước định là 16 L. 00.

Tin tàu. — Tàu *Chantilly* mang thư sang Pháp, trừ các vật khai giá không để, đến ngày 27 décembre, hồi 9 giờ sáng, ở Haiphong sẽ chạy đi Tourane, Saigon.

Các thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe lửa 20 giờ 7 phút, tối thứ bảy 26 décembre.

Tàu *Entrecasteaux* mang thư sang Pháp đến ngày 27 décembre hồi 23 giờ ở Haiphong sẽ chạy đi Saigon. Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe lửa 13 giờ 32, ngày 27 décembre.

Ngày 27 décembre từ 8 đến 10 giờ tại sở bưu-chính Hanoi sẽ mở một *guichet* phụ.

Tàu *Songda* đến ngày chủ nhật hồi 10 giờ sáng ở Haiphong sẽ chạy đi Hongkong, đường Hoibow và Fortbayard.

Các thư từ ở Hanoi sẽ đem xuống Haiphong chuyến xe lửa 20 giờ 7 phút tối thứ bảy 26 décembre.

Hội-đồng Chính-phủ. — Trong kỳ Hội đồng chính-phủ họp đại-hội-đồng hồi 24 décembre tới 16 đến 17 giờ, có mấy ông để đem thảo-chương trình Hội-đồng tới là đơn của M. de Lachevrotière nghị-trưởng hội-đồng quản-hạt Nam-kỳ, M. Perroud hội-trưởng hội đồng thương-mại Hanoi, M. Paquin phó hội-trưởng hội-đồng thương-mại Haiphong, M. Labusto hội-trưởng hội-đồng canh-nông Biên-kỳ và S. E. Hoàng-trọng-Phu tổng-đốc Hà-đông.

Trước khi Hội-đồng giải tán, quan Toàn-quyền có xám an các ông hội-viên để giáp ngài một cách lịch sự và quí bản.

* * *

Ban Hộ-đồng thường-trực có họp sáng hôm nay 26 décembre hồi 9 giờ. Các quan chức có chân Hội-đồng chính-phủ còn ở tại Hanoi và nhất là các ông đại-biểu Nam-kỳ và Cao-miên thì quan Toàn quyền có mời dến dự cả.

Trong kỳ hội-đồng ấy phèm bao nhiêu những công việc làm cần để đang của hai xứ ấy thì hội-đồng xét đến cả.

Còn những việc khác quan-thiết riêng đến Bắc-kỳ thì sẽ ghi cả vào chương trình hội-đồng thường-trực sau họp vào sáng thứ tư 30 décembre hồi 9 giờ sáng.

MỚI XUẤT BẢN

Trạng-Lợn tiểu-thuyết lịch-sử nước Nam. Sách giấy 110 trang, giấy tốt, khổ 18 × 12, giá . . . . . 0$45
Cước thêm ngoài 0.11

MUA BUÔN VÀ MUA LẺ XIN HỎI :

PHAN-BÁ-CẦN
82 bis, Rue du Chanvre, Hanoi

On demande un bon Sténo-Dactylo. Métis ou Indigène avec références sérieuses.

S'adresser Societé des Charbonnages du Đông-triều à Uông-bi.

Muốn cần một người « OPÉRATEUR-GÉOMÈTRE » để biết theo làm *levées* bằng máy *boussole* và nấm thăng bằng nữa, (opérations de nivellement)

AU CINEMA TONKINOIS
13, Phố Hàng Quạt, Hanoi

CHƯƠNG-TRÌNH
Từ ngày thứ sau 18 đến ngày thứ năm 24 Décembre 1925
Thời sự Pathé
LE RAYON DIABOLIQUE
AU
PARIS QUI DORT
Chưa hèm coi bốn phiên
Do René chair đặt cảnh
L'âge sans pitié
Hài kịch chia làm hai phần
Ngày chủ-nhật hồi 17 giờ 30
Ngày thứ năm —
Có buổi hát ngày 6 tháng giá

MẤY LỜI HẠ-TỨ NÉM CHÂU DEO VÀNG

Xem báo số 2698 ra ngày 20 Décembre 1925 thấy quan châu Nam Nguyễn-hữu-Lợi là kẻ kịch quen bạn-hiền có lòng ba-cô giúp-thiệt bạn-hiền cùng hội-nội chu tòn.

Quan châu là bạn hàng của bạn-hiền trong năm sau năm nay mà lại ăn-cần như vậy thì ngại thì ăn cho bạn-hiền nhiều lắm.

Nhơn tiện đây xin có mấy lời tran-trong đa tạ quan châu và cũng theo lời Quan-châu ma nhắc lại các ngài biết cho rằng bản hiền buon ban cỏi lấy sự thực-thu mà làm lung kỹ-càng làm đâu, chứ không he vi chut lợi riêng cón-con mà bỏ lòng các quý-khách chiếu-cố đến Bản-hiền trong bấy nay vậy.

ĐÔNG-NGUYÊN-HIỆU

« BẢN CHỊU »

Các thứ tủ sắt đựng bạc, đồ các thứ kiểu lớn nhỏ, khóa kín, có combinaison, bản chịu được trả tiền làm nhiều hẹn. Xin mời đến xem, hay là viết thơ sẽ hỏi tại nhà « La Prairie » 11 et 13, phố Tràng-thi (Rue Borgni Desbordes) Hanoi.

BÁN :

1o **Cái nhà** số 71, Phố Mới (Jean Dupuis).

2o **Cái nhà** số 57, Hàng Buồm (Voiles).

3o **Khu đất** hơn 1500m² liền với nhà Hàng Buồm, ra hai mặt phố, cạnh ngõ Sầm-Công. Hoặc bán cả, hay chia từng lô.

Hỏi tại : 149, phố hàng Bông

HIỆU BÁO CHẾ :
CHASSAGNE
59, Rue Paul-Bert, Hanoi
Có bán đủ cả các thứ thuốc
NÊN MỞ QUYỂN MỤC-LỤC (CATALOGUE) Ở ĐÂY

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
BỌC VÀNG
Máy mô-nơ,
15 chân-kinh
Mặt và kim có chất dạ-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá. . . . . 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert, — HANOI
2009

Le Dentifrice Scientifique
ODANIL
Blanchit les dents
ODANIL
Parfume l'haleine
ODANIL
Empêche la carie
Le tube 3 fr. 25 Le tube
BÁN TẠI :
GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Hiệu thợ may Moreau Jeune
5 Phố Nhà-thờ Hanoi

Có bán các thứ dạ tốt nhất hạng: Taupeline đen, dạ đen để may áo ta và các thứ quần áo tây, dạ may áo pardessus đi chơi thành phố và đi xe ô-tô, dạ sặc sỡ để lót áo.

Xin quí khách chiếu cố.

BỆNH LẬU

Thụt bằng thuốc LUGAR mà chữa lậu thì không gì hiệu bằng.

THUỐC THỤT LUGAR có nhiều chất quý ở loài thực vật, trị trùng lậu thì chóng quá; mà nhất là chữa không cẩn-thận nó nặng lên thì THUỐC LUGAR dùng nhậy lắm.

THUỐC THỤT LUGAR không có mùi gì cả; giá dụ ống tiểu tiện thấy nóng hay khó chịu mà dùng ngay thuốc đó thì lậu có gần phát ra cũng tịt hẳn.

Hễ muốn giữ không mắc bệnh lậu, thì giao hợp xong rồi, dùng ngay THUỐC THỤT LUGAR.

Cứ thấy đau ống tiểu tiện thì trong một ngày thụt 3, 4 lần.

Thụt sẽ, để thuốc trong ống tiểu tiện độ 4, 5 phút, rồi sẽ nắn nắn ống đó.

Trước khi thụt thì phải nhớ tiểu tiện đã, 2, 3 giờ xong rồi lại tiểu tiện nữa.

Trong khi lậu thì nên uống thuốc SANTAL MARY và thụt THUỐC LUGAR thì dầu bệnh nặng thế nào cũng phải tiêu diệt.

Thuốc thụt Lugar. . . 1$75
Thuốc Santal Mary. . 1$00

Bán tại nhà bào chế CHASSAGNE số 59 phố Paul Bert, Hanoi.

Thưởng xoi gương thấy cái chi

Các ông các bà co vừa lòng nước da của các ông các bà không? Có thấy chi mà phải sanh lo sanh lắng chăng? Nếu có vậy thì hãy ròng dùng xà-bong hiệu Cadum mà rửa ráy thì nước da đặng tươi tốt tự nhiêu. Xà-bong ấy có bọt nhiều làm cho đồ dó quế mỗi ngày đong theo mấy chúng long đều trôi sạch cả thảy.

Savon Cadum

Quý-khách ở Xiêm la đến thăm Đông-pháp. — Hiện nay quan đại-sứ Anh ở Bangkok cùng quí phu-nhân đi thăm các nơi cổ tích Cao-mên.

Trong tháng janvier quan đại-sứ nước Ý ở Bangkok cùng quí phu-nhân sẽ đến Hanoi. Ngài sẽ đi ô-tô qua Cao-mên, Nam-kỳ và Trung-kỳ.

Quan Thống-sứ Robin đi kinh-lược. — Chừng đến đầu tháng giêng này thì quan Thống-sứ Robin sẽ bắt đầu đi kinh-lược mấy tỉnh Bắc-kỳ, để xét xem công việc cải lương ở các làng đã tiến hành được thế nào. Nghe đâu quan Thống sứ sẽ bắt đầu đi kinh-lược các tỉnh miền Trung-du trước như Nam-định, Thái-bình, Hải-dương, Bắc-ninh Bắc-giang, rồi mới lên kinh lược đến các tỉnh trên mạn Thượng du như Lạng-sơn, Cao-bằng, Bắc-kạn.

CÓ MỘT KHÔNG HAI!!!

Mười ngày chiếu bóng rất hay!!!
Tại rạp CINÉMA PALACE
HANOI
Từ thứ tư 23 Décembre đến thứ sáu 1er Janvier 1925
Trong ba giờ đồng hồ
GIẢI THI BẮT CÁ ICH
Giọc cho hết
Hạt phim ảnh 9 đoạn rất hay
Chiếu trong một buổi hết

PHÒNG-THĂM-BỆNH

CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thương thụ đệ ngũ đẳng Bắc-đẩu bội-tinh.
Nguyên chuyên về ngoại khoa tại bệnh-viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Said Ai-cập Huế.
Ngoại khoa, hộ sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu bệnh giang mai
Giờ khám bệnh: Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ — chiều 14 — đến 17 —
KHÁM BỆNH Giá 3 đồng một lần
XIN GIẤY LAM-CHỨNG: Giá 1$50
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 32.
GIÂY NÓI SỐ 236
8301.

Tại hiệu BÀO CHẾ MONTÈS có bán.

CHLORATE DE POTASSE dùng làm pháo.

L'ALUN de CHROME dùng để thuộc da

ACIDE FLUORHYDRIQUE dùng để đúc thủy tinh

CARBONATE D'AMMONIAQUE và VANILLINE dùng cho...... bánh kẹo.

MUA MAU KẺO HẾT

Nhân dịp tết Tây ở hiệu đúc đồng « FONDERIE TONKINOISE » Hoàng xuân-Lan ở Hanoi, số nhà 53 bis, mới phố Ngô-Trạm (Avenue Henri d'Orléans), có chế nhiều kiểu đồ đồng rất đẹp, để dùng làm đồ tặng hảo; vậy xin các ngài chiếu-cố lại mua cho.

Một chuyện lạ — *Bản-quán tiếp được bức thư và bài ký-di sau này, của M. Trần-gia Thoại, tham-tá sở Thương-chính Hanoi. Thư thì bằng tiếng Pháp, bài ký thì bằng quốc văn, xin cứ quyền như cảo mà đăng cả hai, vì thư ấy với cái bài ký ấy có thể làm tài-liệu cho những nhà khảo-cứu về một cái phương diện riêng của việc học ngày nay:*

Monsieur le Directeur,

J'ai l'honneur de vous adresser par la présente quelques lignes pour lesquelles je demande l'hospitalité des colonnes de votre journal à titre *essentiellement gratuit* en raison moins de leur caractère personnel que de la présentation d'un fait divers sous lequel elles apparaissent et de l'intérêt qu'elles susciteraient certainement de ce chef à la lecture de votre feuille.

Veuillez croire, Monsieur le Directeur, à ma parfaite distinction.

Sau đây tôi muốn hiến bọn tân-học một việc phải nghĩ ngợi. Việc tuy là việc riêng, song vì lòng tôi rất sốt-sắng với sự thực, vậy không quản gì đem đăng lên báo.

Nhà tôi ở cữ tại nhà thương dưới giám (*Clinique St Paul*) Từ hôm sinh cháu, là ngày mồng một tháng chạp tây (*1er décembre*) cho đến hôm mồng bảy (*7 décembre 1925*), người thì mạnh mẽ, ăn ngon ngủ được. Từ hôm mồng bảy đến hôm qua, là 23, thì tự nhiên bụng cứ đau, về bên tay phải, ở nhà thương có quan *Docteur Le Roy des Barre*, khám đi khám lại hai lần, kêu không có đau ốm gì cả, thế mà nhà tôi cứ đau giệi lên, đêm ngày kêu ca khóc lóc. Đến hôm 16 tây, tôi phải chịu cho nhà tôi ra, để về uống thuốc ta. Nào thuốm, nào mời hết ông lang nọ đến ông lang kia. Bệnh không bớt mà lại tăng lên. Mãi đến hôm qua là 23 tây, bụng căng lên quá chừng, chân tay run sợ, mắt trông đã dại. Cả nhà tôi hốt-hoảng, kẻ ngược người xuôi, tìm thầy tìm thuốc. Lúc bấy giờ chỉ còn có bà nhạc-mẫu tôi và tôi ở lại trông nom thôi. Bà nhạc-mẫu tôi hoảng-hốt, khấn liền khấn lĩnh nói: Nếu Ngài nào quở cháu, mà tha cho cháu, thì lễ vàng hương, hoa quả. Nói đến hoa quả, thì thấy nhà tôi mặt mũi tươi cười, bảo phải mua táo ta cho to và chín vàng, hoa huệ cúp và có rễ để sống lâu được, cam đường có lá. Rồi thì cười ầm lên, cười mãi, mắt tỉnh táo, nhanh như cắt, chân tay vung-vẻ. Nhạc-mẫu tôi hỏi mãi thì xưng là Quế Hoa Công-chúa, 16 tuổi, ở đền Văn-Tào dưới giám. Đã được hơn nửa tháng, thấy nhà tôi tính nết hiền-lành thì trêu chơi. Ngày đêm lúc nào cũng thường ở gần nhà tôi, cứ lấy tay ấn lên bụng cho đau và chướng lên, lại nói nhà tôi chỉ đau tại thế, chứ chẳng có bệnh-nào gì, và sợ nhà-tôi tưởng ốm thật uống thuốc nhầm vào hại chăng, thì cứ làm đau mãi, thuốc nào cũng phải chán. Lại nói cả con vú của cháu bây giờ, cô ta cũng bắt lại cho mà dùng, và chính cô ta xem trước sữa cho, vì cô ta yêu cháu lắm. Cô ta nói cô ta có dỗ cho cháu bé chịu bú; Cô ta cười rằng nhà mấy hôm trước chọn phải con vú xấu lắm, cô ta làm cho nhà phải đuổi đi. (Điều ấy có thật và người vú sau tự nhiên đến thì nhà bằng lòng ngay.) Bà nhạc mẫu tôi hỏi được cô ta thích cúng gì rồi, thì xin ngay cho nhà tôi khỏi. Cô ta cười ầm lên và nói rằng được đến sáu giờ sáng hôm 24, là hôm nay, thì khỏi và ăn được. Ngay trong lúc ấy có cả ông nhạc phụ tôi là Nguyễn-văn-Cân làm ở sở Thú-y, và ông thân phụ tôi là Trần-gia-Mưu làm ở Thống-sứ (ngạch tòa án cai-trị) đi tìm *Docteur* không được, cũng về đúng đấy; thấy cô nói thế, bèn xin rằng: nếu quả đến sáu giờ sáng hôm 24 tây khỏi thì đến 10 giờ hôm ấy sẽ xuống lễ. Đến hôm sau quả thật như lời, — bệnh tình nguy cấp, bỗng chốc khỏi hẳn đi. Đến hơn 15 hôm không ăn được, tự nhiên kêu đói, đòi ăn, và nghe trong mình dễ chịu, đứng ngồi tự nhiên.

Tôi là người không tin thần thánh bao giờ, mà trước sự hiển hiện như thế phải cúi đầu kính cẩn.

Bọn tân-học nghĩ sao? Có tin hay không tin???

Trần gia-Thoại
Tham-tá ở tòa Thương chính

Bọn tân học xin hãy tạm trả lời ngay cho ông Thoại biết rằng: vẫn không tin.

Khen cho ông có cái can-đảm đem bá-cáo một sự như thế. Ông đã nói ông không quản gì, thì chắc ông đọc rồi mấy lời bình-phẩm sau này mà không oán giận.

Ngờ đâu ông định hiến một câu chuyện kỳ cho các nhà tân-học nghĩ-ngợi, mà lại hóa ra ông hiến một cái tang chứng bằng sét đánh cho những nhà phản-đối việc học bây giờ.

Ông ơi! những chuyện như chuyện ông kể đó, phải có tư-cách riêng của nhà khoa-học mới được quyền làm chứng, lời minh thuật lại mới có giá-trị.

Sở-dĩ trong thiên-hạ có nhiều điều mê-tín dị đoan, truyền bá đi trong đám ngu phu ngu phụ, cũng là bởi nghe lời thuật lại của những người không có cái mắt cái tai nhà khoa-học, mình đã nom, đã nghe lầm, lại còn truyền cả cái lầm của mình cho người khác.

Bởi thế, bản-quán đăng vào báo cho người ta đọc cái văn tây và biết cái tư-tưởng của một người tự-phụ là bậc tân-học có biệt-kiến, nhưng kì thực là một người còn dễ tin những điều dị-đoan, cái việc mình chưa hiểu được không có cái can đảm để dành đó mà xét nghiệm cho kỹ rồi hãy nói.

Cuộc đua xe đạp Hải-phòng-Hà-nội. — Đến chủ nhật 7 février này, Hội đua xe đạp sẽ mở một cuộc thi lớn chạy đường Hải-phòng-Hà-nội.

Cuộc thi ấy chia làm hai phần:

1° Một phần chạy 100 km. từ Hải-phòng lên Hà-nội, mở cho những người Tây Nam vì ham chuộng thể-thao mà muốn đua chơi (Amateurs).

Cuộc thi ấy bắt đầu chạy ở Hải-phòng từ 6 giờ 30. Họp ở trước nhà khách-sạn *Hôtel de d'Europe* phố Paul-Bert từ 5 giờ 30. Hạn đến Hà-nội vào hồi 10 giờ 30, tại trước hiệu Café de la Paix và hiệu Coq d'Or phố Paul Bert. Hạn kiểm-soát đến 11 giờ 30 thì thôi.

Hai là một cuộc chạy 200 km. vừa đi vừa về, mở cho những người nhà-nghề Tây Nam thi. Bắt đầu họp từ 6 giờ 30 và chạy từ 7 giờ 30, cũng họp tại chỗ nói trên kia. Khi tới Hà-nội thì qua đường Bờ-sông, phố France, Paul-Bert, rồi đến trước hiệu Café de la Paix và Hôtel Coq d'Or. Khi về Hải-phòng thì qua Cầu-sắt, phố Lò-lợn, đường Bonnal, phố Paul Doumer, Clémenceau, Rond point de France, phố Maréchal Joffre, đường Paul-Bert, rồi đến Hôtel de l'Europe. Hạn kiểm-soát ở Hải-phòng đến hồi 16 giờ 30 là cùng.

Ai muốn dự thí phải gửi các giấy má như thể lệ đã định đến trụ-sở Hội đua xe đạp tại Hôtel des Colonies, phố Jules Ferry hay đến nhà viên thư-ký của hội ở số 42, phố Général Bichot, Hanoi, hạn đến 24 giờ ngày 30 janvier này là cùng.

Pháp-học bảo-trợ hội. — Hội-đồng trị-sự hội Pháp-học bảo-trợ đã họp tối hôm 24 décembre 1925 để bầu ban kiểm-soát tài-chính và định ngày họp đại hội-đồng thường-niên, là ngày đầu tháng chạp ta, tức là ngày 27 janvier 1926.

Pháp-học bảo-trợ lại cáo

Về việc bắt được hai người Âu đi lừa. — Trong số báo trước, bản-báo đã đăng tin sở mật-thám vừa bắt được hai người Âu đi lừa, nay hỏi ra thì một người tên là Mehay Burto 33 tuổi, người nước Lỗ mã-ni và một người tên là Bratich Théodor người nước Tầu. Cả hai đã từng đi lừa nhiều hiệu buôn của Nam hoặc của Khách ở Haiphong và Hanoi, lấy được đã khá tiền, rồi cùng nhau lên Vân-nam, và Á-mĩ-châu ý chừng là định tẩu thoát. Bắt để có tin báo sang bên ấy biết thì hai kẻ đi lừa ấy lại phải lộn về Laokay, cho nên sở sen-đầm Lao-kay liền tóm ngay được. Khám trong mình thì Mehay Burto còn 405 đồng bạc và Bratich còn 420 đồng, đã điệu cả về Hanoi.

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ bảy 26 Décembre 1925
ĐỨC BÀ THƯỢNG-NGÀN
Tích hát này có luyện tiếng mường, tiếng quan hỏa. Vui nhất là chỗ hai vị giáng trần. Trông rất là uy-linh.

Tối chủ-nhật 27 Décembre 1925
HIỆP KIỀU NGHĨA ÁN
(Hồi thứ nhất)
Vở chèo cải lương soạn thành được 30 điệu hát. Tích hát này rất là hợp luân lý đời nay. Câu hát, lời trò rất là hợp với tình ý của tích hát. Vui nhất là cảnh dân làng ra bắt khoán Mai Hiệp Kiều. Xin các quý khách hạ cố đến thưởng thức đông cho và xin giữ chỗ ngồi trước

Tối thứ hai 28 Décembre 1925
ÔNG LỚN TUẦN TRANH
(Hồi thứ nhất)

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Muốn chữa khỏi các bệnh về đường tiểu-tiện thì nên dùng thuốc:

ABLENNOL

là thứ thuốc chữa bệnh lậu rất thần hiệu.
Chế loàn bằng chất: Santalol
chất: Salol
và chất: Urotormine
Giá 1$80 một hộp 3001

NGƯỜI ĐẸP

Hiệu tôi mua nhiều sáp bên Pháp gửi sang thứ Sáp-Thơm, xưa nay Quí-khách đã công-nhận là sáp mềm thịt, trắng da, xanh tóc, chóng dài, sạch gầu khỏi chấy. Nhất là mùa hanh, thứ sáp này lại có dược-tính chữa bệnh nẻ rất thần hiệu. Bán buôn giảm giá 20%, bán lẻ mỗi hộp giá tiền là 6 xu.

Hỏi tại hiệu Đức-long, 90, phố Mã-mây. (Hanoi)

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Trong những độ trời nóng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh ghip.

Mắc bệnh ghip, thường sốt ho, nhức đầu, đau ở khớp xương.

Muốn trị bệnh ghip, chỉ có một thứ thuốc, là:

Cachets du Docteur Rascol

0$60 một ống sáu cachets 3001

Đến hiệu Cordonnerie DUC-LONG Sellerie 58 phố Tiền-Tsinh Hanoi mua bộ đồ xe khác, kẻo có ngày nguy đến tính mạng, vì ở đây có nhiều da mua tại PHÁP rất bền và đẹp

Catalogue Franco sur demande.

Rượu bồ-đào:
« TONIQUE TONKINOIS »
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tòa Nội-các phụng lời chỉ phê rằng:
Chiếu này đạt được phòng của MONTÈS quí ông, có chế nên một thứ rượu bồ đã dâng ngự dụng qua rất hợp, đáng nên gia thưởng, trước hợp phê đã gửi cho quí được-phòng chiếu-ứng để tỏ thanh-giá.
Khâm thử.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chê ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI
Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này. 3001

BÁN GỖ:

Lim, gụ, lạp đủ các sắc, ván sàn, giui nhà, than củi và than mỏ.

Có gỗ ở cửa lối đem về.

Bán buôn và bán lẻ.

Hỏi tại hiệu **Nguyễn-đức Mai**

Hanoi: *phố bờ sông, số 4, téléphone N° 404.*

Haiphong: *Phố trường Bách-nghệ, số 20 (rue de l'Arsenal) téléphone N° 389.*

Hà-đông: *Gare Thường-tín số 1.*

Hiệu kim-hoàn

HOÀNG-QUANG-THIỆN
Bijoutier
CERTIFICAT D'ART DÉCORATIF
Hanoi, 91, Rue des Changeurs, Hanoi

Nhà làm đồ vàng bạc ở phố hàng Bạc, chủ-hiệu có bằng tốt-nghiệp về nghề chạm chỗ tại trường Công-nghệ Hanoi. Kén toàn những thợ rất khéo, làm cẩn thận, đúng đắn tuổi. Các ngài chiếu-cố lại xin sửa ... cũng chắc được vừa ý, không phải so ngại điều gì.

新民書館

HỘI-ĐỒNG DUYỆT SÁCH *họp chiều hôm qua, đã công-nhận hai quyển sách sau này là có ích, hợp chương trình, và đã liệt tên vào bản kê các sách-học các trường Pháp-Việt:*

1° — **Quốc-văn độc-bản** *của VŨ-ĐÌNH LONG soạn — Lớp nhất và lớp nhì dùng — Giá bán* **0$40.**

2° — **200 bài tính-đố** *của VŨ-ĐÌNH LONG và PHẠM-TÁ soạn — Học-trò thi Sơ-học yếu-lược dùng — Giá bán 0$30.*

Bán buôn tại TÂN-DÂN THƯ-QUÁN, Hanoi.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiểu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

VIỆC BẮC-KỲ

NAM-ĐỊNH

Bí-tin. — Bản quán được tin mừng rằng ngày 28 décembre này, ông Thị Ng-v-Cửa ở phố Maurice-Long sẽ làm lễ vu-qui cho lệnh-ái Mel'e Ng-thị-Can đẹp duyên với M. Phạm-chí-Mẫn, là con trai bà Huyện Phạm-đình-Bảng.

Bản quán có lời mừng cô dâu chú rể mới cùng hai họ.

Giấy bạc giả. — Ở tỉnh ta độ này giấy bạc giả ở đâu mà thấy xuất hiện nhiều lắm, nhiều người mất vé tinh phải giấy 1 đồng 5 đồng đi lan ra mọi nơi, nhất là ở các nơi thôn quê lại càng nhiều người mắc.

Tương hại những người khốn khó, gồng thuê gánh mướn, được một vài đồng lại bị phải giấy giả đem ra tiêu không may tai bị bắt thành ra lôi thôi. Song những kẻ làm sự phi pháp đó cũng khó lòng mà tránh khỏi được. Hôm 13 décembre 1925 sở mật thám đò xét được một tay thủ phạm, về việc bạc giả tên là Xã-Hồm ở làng Đông-nhi, huyện Thanh-liêm tỉnh Hà-nam là một tay chuyên môn làm giấy bạc giả. Cách chúng làm thật là khó lòng mà đò xét được, không kém gì giấy thực mấy tí chỉ khác có chữ in không được đều và chữ ký không được rõ. Đến khi khám trong nhà thấy 16 cái giấy bạc giả vừa 5 đồng và 1 đồng còn đến hơn mười chiếc giấy 1 đồng còn đương vẽ giở. Khi hỏi nó, những khi cụ đang về việc giấy bạc giả này ở đâu? Nó khai: Những đồ này và giấy bạc giả của tên Lang-Truyền ở Yên-đổ (Hà-nam) gửi nó.

Tên Lang-Truyền này đã bị can về việc giấy bạc giả, hiện còn đang giam để xét.

Hải-Xuân lai cảo.

HÀ-ĐÔNG

Đám cưới ở Yên phụ. — Hồi gần nửa đêm mồng chín décembre vừa rồi, một toán hung-đồ chừng 10 đứa, có mang khí-giới vào cướp nhà một người đánh cá ở Hồ-tây, tên là Lê-văn-Thông, 58 tuổi, ở làng Yên-phụ.

Nguyên vì chúng biết sự-nhà vốn làm nghề đánh cá, nhà cũng khá giả, chúng bèn vào cướp chỗ nhà vô-tích bị chúng cầm tay, trước đánh cho tối tăm mặt mũi, nằm sóng soài ra đó; chúng ngỡ chết rồi, liền ở vào cướp lấy mất một số tiền 216 đồng để trong hòm và các quần áo đồ đạc giá đáng 111 đồng, cùng nhiều đồ nữ trang nữa.

Trong khi ấy, khổ chủ lại nhổm dậy được, lần lội xuống hồ, ra trình nhà làng xóm và lên ra bio tuần phiên và lại trình bớp Sen-đầm; lập tức làng xóm và lính sen-đầm cùng tuần đến thì cái thuyền chúng của quân cướp có đủ các khí-giới còn bỏ ở vệ bờ; nhưng quân cướp đã lẫn thoát rồi, vì khi chúng thấy không thấy khổ-chủ ở chỗ chúng đánh ngã nằng chết, tại chúng đoán ngay là đã đứng dậy đi báo rồi, nên chúng tìm đường bỏ lẫn thoát.

Trong bọn cướp nghe đâu con khổ chủ có nhận được mặt một người tên là Hoàng-Can, 40 tuổi, cũng làm nghề đánh cá xưa nay. Quan huyện sở-tại đã đến khám và đương cho mã bọn cướp này, chắc thế nào rồi cũng phải ra.

Còn khổ chủ bị nhiều thương nặng quá, để lấp tức đưa về chữa tại nhà thương Bảo-hộ Hà-nội.

LẠNG-SƠN

Con đỗ bất lương. Cách mấy hôm nay, một người thư-ký tòa sứ tên là Ngô-gia-Thai, sáng đi làm, dặn con đỗ ở nhà trông nhà, bắt đỗ khi về thì tìm đâu cũng chẳng thấy con đỗ nữa; Nghi tình, bèn soát lại đồ đạc tiền nong trong nhà thì thấy mất đứt một món tiền là 103 đồng và một đôi hoa tai vàng của bà phán. Lập tức M. Thai ra gà hỏi, biết chắc là thị Cay (tên con đỗ ấy) đã đi xe lửa về, bèn vào nói với quan sứ đánh giây thép về Bắc-giang cho, để bắt nó lại. Quả nhiên khi xe lửa về đến Bắc-giang, viên sen đầm lên khám bắt được người Thị Cay, khám trong mình có đôi hoa tai vàng thật, nhưng số tiền thì chỉ thấy có 3 đồng thôi, hỏi thì nó thú nhận có lấy trộm đôi hoa tai, chứ tiền thì không lấy. Vậy đưa con đỗ bất lương ấy đi giải lên Lạng-sơn để xét xử rồi.

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Những người xanh bủng, huyết kém, nhất là con gái, những người đau mới khỏi, những người bị ngã nước mới khỏi nên dùng thuốc:

Peptonate de fer MONTÈS

Trước mỗi bữa cơm chính uống mấy dọt.

Giá tiền 0$90 3001

Cachou Lajaunie

là một thứ thuốc làm cho

dễ tiêu,

khỏi ho và khỏi ngứa cổ

Cần cho những người hút thuốc lá. Chỉ có thứ thuốc đó là hay hơn, còn các thứ khác là giả cả.

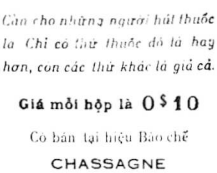
Giá mỗi hộp là 0$10

Có bán tại hiệu Bào-chế

CHASSAGNE

Số nhà 59, phố Tràng-tiền,

3002 HANOI

SUNG MÌNH MỤN - LẠT SANG MỐI GÁI THẤY BA

NHỌT GAN VÚT ĐAU GAN - NHỌT MỌC

MÁU HƯ CHẢY RƯỢN BA NGOÀI DA

Lời tục xưa nói không làm bao nhiêu ghẻ chốc ngoài da đều sinh ra tại bởi máu hư huyết kém.

Cũng bởi máu hư mà sinh ra các thứ bệnh, như là đau gan có khi đau nhức nhối, đau trong xương, hoặc là huyết trắng, cũng bởi máu hư mà ra nỗi nổi xanh ra nhiều lanh, sốc nổi dọc cùng nhiều thứ ghẻ rất ghê gớm và nhiều thứ bệnh đơn-bà phải mang, như là chứng kinh nguyệt không đều, huyết bạch, đau trong tử cung, sanh ra bệnh lâm bè cùng các thứ bệnh sanh ra lúc người đã lớn tuổi.

Vậy muốn tránh cho khỏi các chứng bệnh hiểm nguy, no hằng đeo đuổi mà làm khổ cho ta đó, thì nan phải trừ các nọc độc chứa trong máu, thì nên dùng thứ thuốc *DÉPURATIF RICHELET*, là một thứ thuốc để mà khử trừ đồ độc trong máu, nó sửa máu ra trong sạch và nó thêm sức lực, nó làm cho ngũ tạng mạnh mẽ. Có nhiều người dưỡng như hết trông cậy, như bị án tử về các bịnh ấy mà đã cứu khỏi cũng bởi nhờ thuốc *DÉPURATIF RICHELET*.

Mấy nhà thuốc đều có bán, chỗ trữ tại nhà thuốc chánh của ông L. Solirène ở ngang nhà hát tây, Saigon.

Nếu rủi mà hết thì gởi ngay qua hãng cất Laboratoire de L. RICHELET de Sedan, 6, Rue de Bolfort, BAYONNE (Basses-Pyrénées).

Hễ các ngài thấy trong mình mệt nhọc, xanh sao, yếu đuối, ăn không ngon và hay sốt-rét thì các ngài nên dùng ngay chớ ngần ngại, thử

Rượu bổ của ông Bác-sĩ J. K.-WATSON

Như thế thì các ngài đỡ phải tốn kém và lại chóng khỏi nữa.

Giá bán: 2$25 một chai lít

1.20 chai nửa lít

Bán tại hiệu Bào-chế

CHASSAGNE

Số nhà 59, phố Tràng tiền

HANOI 3002

NGẬM MỘT HƯỜN

VALDA

TRONG MIỆNG

Thì Khỏi đau đớc giọng, Khan cổ, Khỏi nóng lạnh, sổ mũi, và lại Không ho.

Có nghẹt mũi, ho nhiều, mà ngậm được thuốc ấy thì cũng hết liền.

ẤY LÀ

một thứ thuốc thần hiệu lắm

ĐỂ MÀ TRỊ

các chứng bịnh ho lao và tức ngực.

THUỐC HƯƠN VALDA

có bán cùng trong các tiệm thuốc

Có mua thì nhớ coi trên nắp hộp có hiệu chữ

VALDA

MỚI THIỆT PHẢI

Dù các ngài đau dạ dày đến thế nào mặc lòng, hễ dùng:

Thuốc bột Saint André

thì sẽ thấy kiến hiệu tức thì.

Các sự đau đớn đã tiêu tan đi, các ngài lại được khỏe mạnh như thường.

Thuốc bột Saint André

lại chữa các bệnh như là:

Đau tỳ vị, bệnh đầy, bệnh ợ chua, vân vân...

Giá bán: 0$85 một lọ

Hỏi tại hiệu Bào-chế

CHASSAGNE

59, Rue Paul Bert, Han

3002

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được hân hạnh rằng: Lần mua báo thì phải trả trước. Vậy nên liệt quí đồng nào mua thì gởi tiền cho kẻ thông có tiền gởi theo giấy mua thì báo quán không trừ lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

Thuốc hiệu

ASPIRINE

DES

USINES DU RHÔNE

là thuốc để uống trị những bịnh Nóng lạnh, sổ mũi, rêm mình các chứng rét cử

Nhức đầu, nhức óc, nhức răng Đau mình, đau mầy, đau lưng Nhức gân cốt, trật cổ

có bán cùng trong các nhà bán thuốc

Phải đòi hỏi cho đặng hiệu "USINES du RHÔNE" mới chắc thuốc tốt, tinh trong và thiệt hiệu-nghiệm

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu.

Trị bệnh mất máu, khi huyết suy gầu thân thể mỏi mệt gầy còm, hay vì kém huyết sinh ra rạo phổi làm cho hay ho vật uống thuốc này rất dễ, vì có mùi thơm không có lợm giọng bao giờ!

Bài thuốc này đã hội-đồng các quan Thầy-thuốc chứng-chỉ là hay.

ẤY LÀ:

Thuốc nước bổ huyết

3001 MÀU BÒ 1$40

祥和裕

YU-WO-TSEONG

VENTE EN GROS

48, Rue des Cantonnais, 48

Hanoi (Tonkin)

TELEPHONE N° 266

Bán buôn và bán lẻ các thứ mọc nhiều, hàng tàu nhiều lắm, hàng thật tốt, giá thật rẻ.

Có bán các hàng tơ lụa các màu đẹp, nhuộm, tinh, ưa, hàng quế vinh viễn và hàng Saigon như tinh thế mà mua.

Xin mời các ông, các bà, các thầy, muốn đến xét coi hàng hóa, giá cả các tỉnh ra sao, có nguyên vòng thì tới được.

Quí khách ở gần xin đến bản hiệu mà mua, còn ở xa thì gởi thư về, bản hiệu xin gửi, contre remboursement.

Cần bách

2010 YU-WO-TSEONG

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU

(hiệu đầu nai)

Bệnh hao mòn, kém sức, yếu đuối, đến là những bệnh người ta thường hay mắc phải, vì làm lụng quá hay lo nghĩ nhiều. Nó làm cho kém hẳn chân huyết đi mà chính chân huyết ấy cũng lại còn yếu đi nữa. Vậy ta cần phải bồi bổ ngay vào chân huyết. Muốn bồi bổ cho chân huyết thì không còn thuốc gì hay bằng thuốc *Dragées Rabuteau* (hiệu đầu nai). Thuốc này vừa bổ vừa chóng khỏi bệnh yếu đuối, mỏi mệt, xấu máu, hao mòn sau khi mới khỏi bệnh giáp, bệnh sốt rét, những bệnh lâu năm.

Thuốc này làm cho chân huyết bình phục lại như thường và lọc cho huyết được trong trẻo. Đàn bà sau khi ở cữ mà dùng thuốc này thì cũng tốt lắm, bổ hết cả mọi đường hay sức khỏe.

Các ông bác-sĩ đến bảo thuốc này là một thứ thuốc rất tốt để chữa khỏi kể có hàng nghìn hàng vạn người.

Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả.

2056

Nhà Bán-đồ « TẮM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Bệnh đi rửa, xưng da dày, đau dạ dày, ăn không ngon, ngủ không yên, khó tiêu. Có thể sinh ra các bệnh khác nữa.

Muốn khỏi các bệnh ấy thì nên dùng thuốc:

Elixir Tridigestif

có các chất Pancréatine, Diastase và Pepsine.

Giá mỗi chai: 1$40

Có bán tại: Nhà Ba chuông, Hanoi

3001

Các ngài chớ nên quên rằng mùa đông năm ngoái thuốc ho

Sirop Nofal

đã chữa khỏi biết bao nhiêu người về các bệnh như là:

Cảm, đau cuống phổi, ho gió, ho rát cổ, vân vân...

Thứ thuốc này hay, nên bán mạnh lắm.

Chai lớn giá: 0$90

Bán tại hiệu Bào-chế

CHASSAGNE

Số nhà 59, phố Tràng-tiền

HANOI 3002

Hiệu bào-chế J. BLANC

L. BLANC kê-nghiệp

Lập tự năm 1836, ta thường gọi là hiệu thuốc Lập-lăng ở phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) số 31, Hanoi-Tonkin

Giây nói số 59

NÊN ĐẾN ĐÓ MÀ MUA:

ELIXIR HISTOGÉNIQUE *Thuốc nước* . . . . Giá: 1$25

GRANULÉ HISTOGÉNIQUE *Thuốc hạt* . . . . . Giá: 1.25

Đều là thuốc bổ để trị bệnh lao, bệnh giập và các bệnh đau phổi rất hay. Người lớn trẻ con đều dùng được cả.

DÉPURATIF RIBAL. *Thuốc tẩy huyết và tiêu độc (ta thường gọi là thuốc lọc máu) trị các bệnh đau xương đau mình, mạn mọc ở mặt, trứng cá, v. v.* . . . . Giá: 1$30

SIROP D'HÉMOGLOBINE SOLUBLE. *Thuốc trị bệnh hao mòn xanh xao rất là thần hiệu. Mất lần trước khi ăn cơm nắng một thìa to* . . . . . Giá: 1$25

Ai ở xa có cần hỏi gì cứ viết thơ về, bản-hiệu xin trả lời ngay

CÒN GÌ THÚ BẰNG

TRƯỚC KHI ĂN CƠM

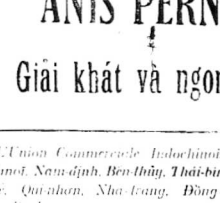

UỐNG MỘT CỐC

ANIS PERNOD

Giải khát và ngon cơm

Đại lý L'Union Commerciale Indochinoise et Africaine Haiphong, Hanoi, Nam-định, Ben-thủy, Thái-bình, Yunnanfou, Tourane, Hue, Qui-nhơn, Nha-trang, Đồng-hới, Thu-xá, Saigon, Phnom-Penh.

VỚI 20 QUAN, QUÝ-KHÁCH CÓ THỂ KIẾM ĐƯỢC

500.000 quan

Muốn được thế, thì mua

Một cái vé PANAMA có rút số

Lúc mua phải nộp ngay 20 quan và trong 11 tháng mỗi tháng đóng 20 quan theo như các điều khoản nói trong biệt-kiện (Nhờ vậy mỗi ngày chỉ độ ra mấy xu, có thể làm nên giàu có được).

Nộp tiền lần đầu được ngay cái số vé, chỉ mình mình có quyền sở-hữu, mà lần rút số nên cũng được dự, như thế đã đóng hết tiền rồi vậy, nếu vé của mình trúng số được lĩnh nguyên cả 16. Mỗi cái vé PANAMA thế nào cũng trúng một lô, giá tiền lớn từ 100.000 nhỏ đến một 4.000 quan, không có cũng được hoàn lại 400 quan.

Thực là một cách đặt lãi chắc nhất và lợi nhất

Có đến 200 triệu quan được trúng số

Bắt kỳ những số được trúng sẽ gửi cho người dự cuộc không lấy tiền, vì mỗi kỳ số số trúng bên sẽ báng nhau

Ngày 15 FÉVRIER, 15 MAI, 15 AOUT và 15 NOVEMBRE

Muốn dự các cuộc rút số, thì gửi 20 quan đến nhà

BANQUE DE CRÉDIT COLONIAL, Rue Paparo, MARSEILLE (France)

HIỆU

Cần một người thợ mạ kền và một người phụ

HỎI TẠI:

GARAGE BOBILLOT

7, Bd Bobillot — HANOI

(Đến xin việc cần có chứng-chỉ)